

Міністерство освіти і науки України

**Модельна навчальна програма
курсу «Політологія.
Профільна середня освіта. Основний / Поглиблений рівень»
для закладів загальної середньої освіти**

Автори: Топольницька Ю.А., Макаревич А.С., Кафтан М.В.,
Охріменко О.С., Панарін О.Є.

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28 серпня 2025 року № 1192)

*Програма створена в рамках проєкту «Зміст»
благодійного фонду savED
за підтримки фінської міжнародної неурядової організації Finn Church Aid*

Вступна частина

Модельна навчальна програма курсу «Політологія. Профільна середня освіта. Основний / Поглиблений рівень» (далі — Програма) реалізує компетентнісний потенціал, мету й завдання громадянської та історичної освітньої галузі, визначені Державним стандартом профільної середньої освіти (далі — Державний стандарт), і призначена для викладання курсу «Політологія» (далі — Курс) у класах профільного циклу профільної середньої освіти. Програма передбачає реалізацію частини вимог до обов'язкових результатів навчання у громадянській та історичній освітній галузі (Додаток 18 Державного стандарту) з урахуванням ключових компетентностей (Додаток 17 Державного стандарту) та у поєднанні з модельною навчальною програмою «Інтегрований курс історії та громадянської освіти. 10-12 клас. Профільна середня освіта. Основний / Поглиблений рівень» забезпечує досягнення обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в громадянській та історичній галузі.

Курс «Політологія» реалізується за умови його вибору учнівством та закладом освіти та може викладатися як у межах передбаченої кількості навчальних годин для вивчення обов'язкових освітніх компонентів за обраним профілем навчання, так і коштом навчальних годин для вибіркового освітніх компонентів, що фінансуються з державного бюджету.

Програма створена в рамках проєкту «Зміст» благодійного фонду *saveD* за підтримки фінської міжнародної неурядової організації *Finn Church Aid*.

Програма є основою для створення навчальних програм як основного, так і поглибленого рівнів, із відповідною корекцією орієнтирів для оцінювання, змісту, обсягів навчального часу, способів формування компетентностей і рівнів складності навчального матеріалу.

Метою Курсу є формування в учнівства загального розуміння методів і функцій політології, вміння їх застосовувати, аналізувати політичні процеси та явища, мислити критично та логічно, проявляти активну громадянську позицію, розбиратися у політичних течіях, системах і режимах, функціях держави, етнополітиці, впливі соціальних мереж на формування суспільної думки, формування ключових компетентностей учнівства.

Компетентнісний потенціал Курсу охоплює повний спектр ключових компетентностей, визначених Державним стандартом профільної середньої освіти. Зокрема, Курс сприяє розвитку вільного володіння державною мовою через участь у дебатах, дискусіях і написанні аналітичних текстів; формує здатність до міжкультурного спілкування шляхом аналізу політичних традицій різних країн та міжнародних процесів. Дослідження політичних систем, технологій і соціальних комунікацій сприяє розвитку компетентностей у галузі природничих наук, техніки й технологій, інформаційно-комунікаційної компетентності, а виконання проєктних завдань стимулює інноваційність. Розгляд питань сталого розвитку та екологічної політики формує екологічну компетентність. Курс мотивує до навчання впродовж життя, розвиває

громадянські та соціальні компетентності через осмислення питань демократії, свободи, прав людини, відповідальності громадян та протидії дискримінації. Аналіз політичної культури різних народів поглиблює культурну компетентність, а вивчення політичної економії, виборчих процесів і соціального підприємництва сприяє формуванню підприємливості та фінансової грамотності. Усі ці компетентності формуються через зміст тем (наприклад, «Держава і влада», «Політичні партії та виборчий процес», «Я і політика») та запропоновані види діяльності: дискусії, аналітичні завдання, проекти, кейс-аналіз, дебати, роботу з джерелами інформації.

Ціннісними орієнтирами Курсу є принципи, визначені Державним стандартом, які реалізуються через зміст і форми навчальної діяльності. Курс спрямований на формування поваги до особистості здобувачів освіти, визнання їхніх інтересів, досвіду, прагнень і вибору у процесі пізнання політичних процесів і явищ. Теми Курсу спонукають учнівство до пошуку істини, розвитку критичного мислення, рефлексії щодо власних громадянських позицій, що підтримує пізнавальний інтерес і наполегливість у навчанні. Робота в командах, дискусії та проекти сприяють створенню безпечного, інклюзивного середовища, вільного від дискримінації та насильства, де утверджуються принципи академічної доброчесності, взаємоповаги та співпраці. Осмислення питань демократії, свободи, рівності, справедливості, прав людини та людської гідності сприяє формуванню активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу та відповідального ставлення до довкілля.

Основними завданнями Курсу є:

- сформувати в учнівства критичне та системне мислення через розуміння політичних течій, систем і режимів, функцій держави, етнополітичних, геополітичних процесів;
- подбати про розвиток їхньої особистості та ідентичності в локальному, загальноукраїнському й глобальному вимірах, осмислення їхніх цінностей;
- розвивати творчість з урахуванням академічної доброчесності;
- сприяти саморефлексивності, врахуванню власних можливостей і потреб, потреб співпраці й самостійності, навчанню протягом життя.

Принципами, на яких ґрунтується Програма, є:

- компетентнісний підхід — основою для програми є досягнення ключових компетентностей, передбачених Державним стандартом у громадянській та історичній галузі;
- тематичний підхід — програма складена відповідно до тем, що зорієнтовані на зацікавлення учнівства, спонукають їх до розмірковувань і полеміки;
- україноцентричність — передбачено звернення до тем і проблем, що стосуються України й безпосередньо громад, у яких проживає учнівство;
- зв'язок із сучасністю — добір прикладів до змісту має стосуватися безпосередньо сучасності, взаємозв'язку минуле — теперішнє — майбутнє;
- врахування вікових та індивідуальних особливостей розвитку й потреб учнівства;

- забезпечення просування індивідуальними освітніми траєкторіями — програма може варіюватися за рішенням вчительства, враховуючи конкретну ситуацію в класі та потреби. Наприклад, теми основного викладу можуть вивчатися в іншій послідовності, ніж передбачили автори Програми, оскільки кожна з них розглядає логічно завершений блок.

Пріоритетом в організації освітнього процесу Курсу є формування ключових компетентностей учнівства, розвиток критичного мислення та вміння застосовувати політичні знання у повсякденному житті, а не механічне засвоєння термінів і фактів. Освітній процес поєднує різні види оцінювання — формувальне, поточне та підсумкове — для відстеження особистого поступу кожного учня. Особлива увага приділяється груповій проєктній роботі, що сприяє розвитку співпраці та відповідального лідерства. Курс базується на принципах академічної доброчесності та передбачає створення безпечного, інклюзивного освітнього середовища, відкритого для кожного учня незалежно від його поглядів, досвіду чи особливостей.

Основна частина Курсу побудована за логікою послідовного розкриття змісту та формування компетентностей і включає три складники. Спершу учнівство опановує вступний розділ, у межах якого ознайомлюється з ключовими поняттями політичної науки, формує початкове уявлення про політику як сферу суспільного життя та закладає основу для подальшого вивчення курсу. Далі йде опрацювання шести тематичних блоків, кожен із яких розглядає окремий розділ політології, містить чітко визначені очікувані результати навчання, основний зміст і запропоновані види діяльності, спрямовані на розвиток компетентностей.

Теми курсу:

Вступ до політології

Політичні течії та ідеології

Держава і влада

Політична система і політичний режим

Політичні партії та виборчий процес

Етнополітика та глобальні політичні процеси

Інформаційна політика та соціальні медіа

Узагальнення. Я і політика

Завершує курс узагальнення, під час якого учні систематизують набуті знання, рефлексують щодо власного навчального досвіду та обговорюють можливості застосування отриманих знань і вмінь у повсякденному суспільному житті.

Вчительство вільне у виборі прикладів, джерел, особистостей чи акцентів у темах, оскільки головним є досягнення ключових компетентностей учнівства.

Навчання за програмою може відбуватися не лише в класі, а й за допомогою індивідуальної роботи, консультацій, групових занять «в полі» (громадські організації, засоби масової інформації тощо), а також виконання проєктів, звертаючи увагу перш за все на ті компетентності, які слід сформувати.

Основна частина

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
Вступ до політології		
характеризує геополітичне становище України та інших держав у минулому і тепер [12 ГІО 2.1.1-2 П]; визначає природні та соціальні фактори, що сприяли формуванню історико-географічних та економічних регіонів, кордонів держав [12 ГІО 2.2.1-1]; порівнює ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГІО 2.2.1-2 П]; оцінює можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГІО 2.2.1-3 П]; формує і характеризує джерельну базу теми/проєкту [12 ГІО 3.1.1-2 П]; оцінює історичні процеси на основі їх передумов, перебігу та результатів [12 ГІО 4.1.3-1]; зіставляє події, явища та процеси української та світової історії	Політологія як наука про владу та суспільні відносини. Політичні процеси в повсякденному житті. Україна в геополітичному контексті. Демократичні традиції в Україні та сучасні виклики.	<i>Аналітичні завдання</i> Складання схеми взаємозв'язків «Політологія та інші науки». Пошук і класифікація прикладів політичних процесів у повсякденному житті. Складання SWOT-таблиці географічного положення України. Порівняльна таблиця «Демократія: тоді й зараз». Робота з джерелами. Аналіз уривків з праць М. Грушевського та інших українських мислителів; козацьких універсалів (фрагменти) як джерел демократичних ідей. Порівняння цитат українських політичних мислителів різних епох. Аналіз текстів Конституції УНР. Робота з історичними картами України різних періодів. <i>Дискусії та обговорення</i> Обговорення актуальних міжнародних новин Дебати «Чи потрібна політологія пересічному громадянину?». Обговорення ролі географічного фактора в історії України. Дискусія «Які демократичні традиції найважливіші для України?» <i>Творчі проєкти</i> Створення інфографіки «Функції політології в суспільстві».

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 4.1.3-2]; верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1]; добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2]; доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1]; пояснює механізм демократії в Україні та Європі [12 ГІО 6.1.1-1]		Створення колажу «Україна на перехресті Сходу й Заходу». Створення часової лінії розвитку української політичної думки. Розробка дизайну плаката «Демократичні цінності України». <i>Медіаактивності</i> Перегляд і обговорення фрагментів документальних фільмів про козацтво. Аналіз новинних сюжетів про геополітичне становище України. Створення коротких відеопрезентацій про українських мислителів. Подкаст-інтерв'ю «Розмова з політологом» (рольова гра). Аналіз політичних карикатур різних епох.
Тема 1. Політичні течії та ідеології		
виявляє стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви його автора/-ів, що вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГІО 3.2.1-1 П]; визначає способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів та методи протидії їм [12 ГІО 3.2.1-2 П]; виявляє й оцінює інформаційні маніпуляції й пропаганду, ідентифікує упереджені	Поняття політичної ідеології. Основні ідеологічні течії минулого та сучасності. Роль ідеологій у формуванні політичних систем.	<i>Аналітичні завдання</i> Складання порівняльної таблиці основних ідеологій (лібералізм, консерватизм, соціалізм тощо). Аналіз програм українських партій за ідеологічними критеріями. Дослідження електоральної статистики: «Які ідеології популярні в Україні?». Складання рейтингу найвпливовіших ідеологій ХХІ століття.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
погляди та припущення у джерелах інформації [12 ГІО 3.2.2-2]; визначає ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини та суспільних інтересів [12 ГІО 3.3.2-1 П]; верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1]; доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1]; оцінює вплив належності до різних спільнот на власні погляди, цінності, громадянську позицію і поведінку [12 ГІО 5.1.1-1]; моделює способи дій, спрямованих на утвердження демократії в Україні, збереження її територіальної цілісності та незалежності [12 ГІО 5.1.1-2]; оцінює власну громадянську позицію, стереотипи, упередження і чинники впливу на їх формування [12 ГІО 5.1.1-2 П];		<i>Робота з джерелами</i> Аналіз уривків (адаптованих фрагментів) із програм українських політичних партій, політичних маніфестів. Робота з карикатурами на політичні ідеології. Дослідження політичної реклами. Порівняння текстів виборчих програм різних років. <i>Обговорення</i> Дискусія «Чи може націоналізм бути демократичним?». Обговорення «Роль ідеологій у сучасному світі: потреба чи перешкода?». Круглий стіл «Популізм: загроза чи інструмент демократії?». Дискусія «Які цінності об'єднують українців?» <i>Творчі проекти</i> Розробка інфографіки «Політичний спектр України: від лівих до правих». Дизайн символіки гіпотетичної політичної партії. Написання есе «Яка ідеологія найкраще відповідає викликам ХХІ століття?». Створення комікс-історії про різні ідеології. <i>Медіаактивності</i> Створення короткого відео «Ідеології простими словами». Огляд і критика популістських гасел у ЗМІ. Моніторинг соціальних мереж: як поширюються ідеологічні ідеї.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
відстоює думку про те, що права людини мають визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГІО 5.2.1-1 П]; пояснює механізм демократії в Україні та Європі [12 ГІО 6.1.1-1]; оцінює переваги та недоліки демократії [12 ГІО 6.1.1-1 П]; визначає зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГІО 6.1.1-2 П]; обґрунтовує небезпеку поширення антидемократичних ідей в суспільстві [12 ГІО 6.1.1-3 П]		Інтерв'ю з представниками різних політичних сил (або рольова гра). <i>Дослідницькі активності</i> Тест «Яка ідеологія мені ближча?» з подальшим аналізом результатів. Мікродослідження: опитування однокласників про політичні переконання. Кейс-дослідження «Скандинавська модель як приклад демократичного соціалізму». Вивчення впливу ідеологій на повсякденне життя. Дослідження історій успіху різних ідеологічних моделей.
Тема 2. Держава і влада		
характеризує геополітичне становище України та інших держав у минулому і тепер [12 ГІО 2.1.1-2 П] визначає природні та соціальні фактори, що сприяли формуванню історико-географічних та економічних регіонів, кордонів держав	Сучасні концепції влади та держави. Принципи організації державної влади. Правова держава, її ознаки та функції.	<i>Аналітичні завдання</i> Складання схеми «Хто за що відповідає в українській державі». Порівняльна таблиця повноважень президента, уряду та парламенту. Аналіз системи стримувань і противаг на конкретних прикладах. Дослідження різних моделей соціальної держави (німецька, французька, скандинавська).

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 2.2.1-1] оцінює можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГІО 2.2.1-3 П] формує і характеризує джерельну базу теми/проєкту [12 ГІО 3.1.1-2 П] верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1] добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2] доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1] оцінює власну громадянську позицію, стереотипи, упередження і чинники впливу на їх формування [12 ГІО 5.1.1-2 П] відстоює думку про те, що права людини мають визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГІО 5.2.1-1 П]		<i>Робота з джерелами</i> Аналіз статей Конституції України, інших країн, Дебати «Президентська чи парламентська республіка: що краще?». Обговорення «Чому в Україні республіка, а не монархія?». Дискусія «Скільки влади повинен мати президент?». Круглий стіл «Як зробити владу відповідальнішою?». <i>Творчі проєкти</i> Створення інфографіки «Поділ влади в Україні». Дизайн пам'ятки «Мої права та обов'язки як громадянина». Створення комікс-історії «День з життя президента». Проєктування ідеальної моделі державного устрою. <i>Рольові ігри та симуляції</i> Рольова гра «Засідання Кабінету Міністрів України». Симуляція «Переговори між гілками влади». Моделювання процедури імпічменту. Гра «Депутатський день»: робота народного депутата. Симуляція місцевих виборів. Аналіз промов президентів різних країн. Робота з офіційними документами органів влади. Вивчення історичних документів про поділ гілок влади.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
		<i>Медіаактивності</i> Аналіз новин про роботу органів влади. Огляд політичних ток-шоу: аналіз аргументації. Моніторинг соціальних мереж політиків. Створення новинного сюжету про роботу парламенту. <i>Дослідницькі активності</i> Дослідження історії становлення демократії в різних країнах. Аналіз ефективності різних форм державного управління. Порівняння рівня довіри до влади в різних країнах. Мікродослідження: «Що знають українці про поділ влади?».
Тема 3. Політична система і політичний режим		
верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1] добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2] доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1] оцінює вплив належності до різних спільнот на власні погляди, цінності, громадянську позицію і поведінку	Типологія політичних систем та режимів. Демократія, авторитаризм, тоталітаризм, гібридні режими. Сучасні виклики демократії.	<i>Аналітичні завдання</i> Створення порівняльної таблиці ознак демократії, авторитаризму, тоталітаризму. Аналіз індексу демократії різних країн світу. Дослідження ролі громадянського суспільства в різних політичних системах. Складання рейтингу найбільших загроз для демократії. <i>Робота з джерелами</i> Аналіз промов лідерів різних політичних режимів. Робота з документами міжнародних організацій про демократію. Ознайомлення зі спогадами очевидців різних режимів.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 5.1.1-1] моделює способи дій, спрямованих на утвердження демократії в Україні, збереження її територіальної цілісності та незалежності [12 ГІО 5.1.1-2] пояснює механізм демократії в Україні та Європі [12 ГІО 6.1.1-1] характеризує способи впливу громадян на політику [12 ГІО 6.1.1-2] установлює залежності між розвитком демократії, дотриманням прав людини у державах та добробутом їх населення [12 ГІО 6.1.1-3] розпізнає виклики сучасних демократій [12 ГІО 6.1.1-4] оцінює переваги та недоліки демократії [12 ГІО 6.1.1-1 П] визначає зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГІО 6.1.1-2 П]		Порівняння законодавства демократичних та авторитарних країн. <i>Дискусії та обговорення</i> Дебати «Пряма чи представницька демократія: що ефективніше?». Обговорення «Чи може популізм загрожувати демократії?». Дискусія «Як підвищити довіру громадян до демократичних інституцій?». Круглий стіл «Роль молоді в розвитку демократії». <i>Творчі проекти</i> Створення інфографіки «Ознаки здорової демократії». Створення коміксу про еволюцію демократії. Проектування «ідеальної» політичної системи. <i>Рольові ігри та симуляції</i> Симуляція роботи парламенту демократичної країни. Моделювання авторитарного режиму (з обговоренням наслідків). Гра «Громадська організація: як впливати на владу». Симуляція всіх етапів референдуму. <i>Медіаактивності</i> Аналіз фрагментів фільмів про різні політичні режими. Огляд новин про «демократичний відкат» у світі.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
обґрунтовує небезпеку поширення антидемократичних ідей в суспільстві [12 ГІО 6.1.1-3 П]		Моніторинг соціальних мереж: як обговорюють демократію. Інтерв'ю з представниками НГО. <i>Дослідницькі активності</i> Дослідження історії демократизації в країнах Східної Європи. Вивчення досвіду електронної демократії в Естонії. Аналіз причин кризи демократії в сучасному світі. Мікросоціологічне дослідження: «Що для українців означає демократія?». <i>Практичні активності</i> Відвідування місцевої ради або НГО. Створення учнівської ради за демократичними принципами. Написання звернення до місцевих депутатів. Участь у громадських слуханнях (або їх моделювання).
Тема 4. Політичні партії та виборчий процес		
верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1] добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2] доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук	Політичні партії в сучасному світі. Виборчі системи та процес. Електоральна поведінка та виборчі технології. Електронна демократія. Майбутнє демократичної участі.	<i>Аналітичні завдання</i> Створення «карти політичних партій України» відповідно до ідеології. Порівняльний аналіз виборчих систем (мажоритарна, пропорційна, змішана). Дослідження статистики виборчої активності в Україні. Аналіз фінансування політичних партій та його прозорості. Вивчення факторів, що впливають на електоральний вибір українців.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 4.3.1-1] оцінює історичні процеси за запропонованими/обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П] обирає тему дослідження, формулює проблемне завдання і визначає стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П] формулює гіпотезу дослідження та добирає джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П] узагальнює результати, формулює висновки та представляє результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П] описує виборчий процес та пов'язані з ним ризики [12 ГІО 6.1.2-1] оцінює ідеології та діяльність політичних партій, суспільних рухів, організацій та їх роль у розвитку демократичного суспільства [12 ГІО 6.1.2-2] пояснює механізм і процедури виборчого процесу та пов'язані з ними ризики		<i>Робота з джерелами</i> Порівняння програм основних політичних партій України. Робота з офіційними результатами виборів різних років. Вивчення історії виборчих кампаній в Україні. Аналіз судових рішень щодо виборчих спорів. <i>Дискусії та обговорення</i> Дискусія «Яка виборча система найкраща для України?». Дебати «Чи повинні молоді люди активніше брати участь у політиці?». Круглий стіл «Як подолати абсентеїзм на виборах?». Диспут «Електронне голосування: за і проти». <i>Творчі проекти</i> Розробка виборчої програми для гіпотетичної партії. Створення політичної реклами. Дизайн символіки та логотипів політичних рухів. Написання есе «Ідеальний кандидат очима молодого виборця». <i>Рольові ігри та симуляції</i> Симуляція виборчої кампанії (від висування до підрахунку голосів). Рольова гра «Дебати кандидатів у президенти». Моделювання роботи виборчої комісії. Симуляція політичних переговорів після виборів.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 6.1.2-1 П] характеризує електронну демократію та особливості її реалізації в Україні [12 ГІО 6.1.2-2 П] моделює варіанти власної участі у розв'язанні проблем державного і/чи глобального рівнів [12 ГІО 6.2.1-3 П] ініціює та/або долучається до активних дій задля розв'язання спільних проблем шкільної та місцевої громад [12 ГІО 6.2.1-4 П]		<i>Медіаактивності</i> Аналіз політичної реклами: етика та ефективність. Створення передвиборчого ролика для молодіжної аудиторії. Моніторинг соціальних мереж під час виборчих кампаній. Фактчекінг передвиборчих обіцянок політиків. Інтерв'ю з молодими виборцями про їхній вибір. <i>Дослідницькі активності</i> Дослідження ролі соціальних мереж у виборчих кампаніях. Вивчення міжнародного досвіду електронного голосування. Аналіз гендерного балансу в українській політиці. Порівняння виборчих технологій різних країн. <i>Медіаактивності</i> Дослідження можливостей платформи «Дія» для громадян. Створення електронної петиції на актуальну тему. Аналіз використання Big Data у виборчих кампаніях. Вивчення захисту персональних даних під час виборів. <i>Практичні активності</i> Участь у роботі молодіжної виборчої комісії. Зустріч з місцевими депутатами від різних партій. Організація дебатів між представниками різних політичних сил.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
Тема 5. Етнополітика та глобальні політичні процеси		
формує і характеризує джерельну базу теми/проєкту [12 ГІО 3.1.1-2 П] верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1] добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2] доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1] оцінює історичні процеси за запропонованими/обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П] обирає тему дослідження, формулює проблемне завдання і визначає стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П] формулює гіпотезу дослідження та добирає джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]	Етнополітика та національні меншини. Міграційні процеси та їх політичні наслідки. Глобалізація та її політичні наслідки. Глокалізація. Регіоналізм та міжнародна співпраця. Україна в системі міжнародних відносин.	<i>Аналітичні завдання</i> Порівняльний аналіз політики мультикультуралізму в різних країнах. Дослідження міграційних потоків до та з України. Аналіз участі України в міжнародних організаціях та її ефективності. Вивчення впливу глобалізації на національну ідентичність. Аналіз договірних відносин України з міжнародними організаціями <i>Робота з джерелами</i> Аналіз міжнародних документів про права національних меншин. Аналіз офіційних заяв політиків щодо етнополітики. Порівняння конституційних норм різних країн щодо етнічних меншин. <i>Дискусії та обговорення</i> Обговорення «Як захистити права національних меншин?». Дискусія «Глобалізація: загроза чи можливість для України?». Круглий стіл «Роль України у розв'язанні глобальних проблем». Диспут «Чи потрібна Україні федералізація?». <i>Творчі проєкти</i> Створення мультикультурної карти України з традиціями різних народів

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
узагальнює результати, формулює висновки та представляє результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П] узагальнює контрверсійні судження й оцінки минулого, сучасних суспільних процесів для формулювання власних висновків та аргументації [12 ГІО 4.3.2-2] пояснює взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників у розвитку суспільства [12 ГІО 4.3.2-3] оцінює власну громадянську позицію, стереотипи, упередження і чинники впливу на їх формування [12 ГІО 5.1.1-2 П] визначає відповідальність за свої дії [12 ГІО 5.1.2-1] моделює ситуації порушення прав і гідності людини та пропонує доцільні національні та міжнародні механізми їх захисту та відновлення [12 ГІО 5.2.2-1 П] визначає основні політичні, правові, соціокультурні та інші чинники, які		Розробка інфографіки «Україна у світових організаціях». Написання есе «Що означає бути українцем у глобальному світі?». Створення презентації «Українська діаспора у світі». <i>Рольові ігри та симуляції</i> Моделювання засідання Ради Безпеки ООН. Рольова гра «Переговори про врегулювання етнічного конфлікту». Симуляція саміту ЄС з питань європейської інтеграції. Гра «Дипломатичні переговори». <i>Медіаактивності</i> Аналіз міжнародних новин про етнічні конфлікти. Створення документального фільму про національні меншини України. Огляд міжнародної преси про Україну. Моніторинг соціальних мереж: як обговорюють міграційні процеси. <i>Дослідницькі активності</i> Вивчення досвіду вирішення етнічних конфліктів у Північній Ірландії. Дослідження інтеграційної політики ЄС щодо біженців. Аналіз впливу трудової міграції на політичні процеси. Порівняння євроінтеграційних процесів України та країн Східної Європи.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
впливають на дотримання прав людини й принципів демократії в Україні та світі [12 ГІО 5.2.2-2 П]		Мікродослідження: інтерв'ю з внутрішньо переміщеними особами. <i>Глобальні проекти</i> Участь у міжнародних онлайн проєктах з молоддю інших країн. Дослідження глобальних викликів та українського внеску у їх вирішення. Вивчення ролі міжнародних НГО у захисті прав людини. Аналіз культурної дипломатії як інструменту «м'якої сили». <i>Практичні активності</i> Зустрічі з представниками національних меншин України. Участь у міжнародних молодіжних програмах. Волонтерство в організаціях, що допомагають ВПО, біженцям. Організація культурних заходів у школі.
Тема 6. Інформаційна політика та соціальні медіа		
формує і характеризує джерельну базу теми/проєкту [12 ГІО 3.1.1-2 П] виявляє стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви його автора/-ів, що вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГІО 3.2.1-1 П]	Інформаційне суспільство та його виклики. Політична комунікація. Роль медіа у політичних процесах. Медіаграмотність та критичне мислення. Цифрова безпека.	<i>Аналітичні завдання</i> Дослідження алгоритмів соціальних мереж та їх впливу на формування суспільної думки. Аналіз медіаландшафту України. Вивчення статистики споживання інформації різними віковими групами. Дослідження ефективності різних методів фактчекінгу. <i>Робота з джерелами</i> Порівняння висвітлення тих самих подій у різних ЗМІ. Аналіз офіційних заяв та їх інтерпретацій в медіа.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
визначає способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів та методи протидії їм [12 ГІО 3.2.1-2 П] виявляє й оцінює інформаційні маніпуляції й пропаганду, ідентифікує упереджені погляди та припущення у джерелах інформації [12 ГІО 3.2.2-2] обґрунтовано оцінює суспільно значущу інформацію за самостійно визначеними критеріями [12 ГІО 3.2.2-1 П] оцінює джерела відповідно до заданих критеріїв для встановлення їх автентичності [12 ГІО 3.3.1-1] систематизує джерела за рівнем достовірності наявної в них інформації [12 ГІО 3.3.1-1 П] виявляє чинники, які впливають на інтерпретацію суспільної інформації [12 ГІО 3.3.2-1] визначає ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини та суспільних інтересів		Вивчення методів пропаганди. Дослідження законодавства про інформаційну безпеку. <i>Дискусії та обговорення</i> Обговорення «Чи потрібно регулювати соціальні мережі?». Дискусія «Як протидіяти інформаційним війнам?». Круглий стіл «Роль журналістики в демократичному суспільстві». Диспут «Блогери та традиційні ЗМІ: хто надійніший?». <i>Творчі проекти</i> Створення чеклиста «Як розпізнати фейкові новини». Розробка інфографіки «Анатомія дезінформації». Дизайн постерів про медіаграмотність. Створення альтернативних заголовків до новин. <i>Рольові ігри та симуляції</i> Симуляція редакції новин: від події до публікації. Рольова гра «Пресконференція»: політики та журналісти. Моделювання роботи фактчекінгової організації. Гра «Інформаційна війна»: розпізнавання та протидія пропаганді. <i>Медіаактивності</i> Створення власних новинних сюжетів про шкільне життя. Аналіз політичних ток-шоу: якість аргументації.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 3.3.2-1 П] характеризує засоби впливу інформації на громадську думку та суспільні настрої [12 ГІО 3.3.2-2 П] пояснює вплив трансформації соціокультурних цінностей на трактування інформації [12 ГІО 3.3.2-3 П] верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1] добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2] доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1] оцінює історичні процеси за запропонованими/обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П] визначає відповідальність за свої дії [12 ГІО 5.1.2-1]		Моніторинг соціальних мереж: виявлення трендів та маніпуляцій. Створення подкасту про медіаграмотність. Огляд міжнародних стандартів журналістики. <i>Дослідницькі активності</i> Дослідження феномену «інформаційних бульбашок». Вивчення впливу російської пропаганди на українське суспільство. Аналіз ролі Telegram-каналів у формуванні громадської думки. Мікродослідження: «Звідки молодь дізнається про новини?». <i>Медіаактивності</i> Створення алгоритму перевірки достовірності інформації. Дослідження цифрового сліду: що знають про нас соціальні мережі. Вивчення технологій штучного інтелекту в медіа. Аналіз захисту персональних даних у цифровому просторі. <i>Практичні активності</i> Зустріч з працівниками українських ЗМІ. Відвідування редакції місцевої газети або телеканалу. Інтерв'ю з фактчекерами або медіаекспертами. Участь у медіаосвітніх тренінгах. Створення шкільного медіацентру.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
відстоює думку про те, що права людини мають визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГІО 5.2.1-1 П]		
Узагальнення. Я і політика		
застосовує поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись або відбуваються сьогодні [12 ГІО 1.3.2-1 П] розробляє моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГІО 1.3.2-2 П] досліджує моделі відбудови суспільства та економіки після катастроф, воєн, епідемій [12 ГІО 2.2.1-4 П] реконструює історичну ситуацію (період, явище, процес) на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГІО 4.1.1-1 П] верифікує судження з використанням кількох джерел інформації [12 ГІО 4.2.1-1] добирає та оцінює різноманітну інформацію щодо важливих суспільних питань [12 ГІО 4.2.1-2]	Громадянська участь і політична активність. Особиста політична стратегія. Майбутнє демократії та роль молоді.	<i>Аналітичні завдання</i> Аналіз власного політичного розвитку протягом курсу. Дослідження можливостей молодіжної участі в політиці. Складання плану особистого внеску в розвиток демократії. Прогнозування політичних трендів найближчих років. <i>Робота з джерелами</i> Дослідження біографій молодих політичних лідерів. Вивчення історій успішної громадянської активності. Ознайомлення з міжнародними програмами для молоді. Дослідження кращих практик молодіжного лідерства в Україні та світі. <i>Дискусії та обговорення</i> Обговорення «Як залучити молодь до політичної участі?». Дискусія «Майбутнє демократії: виклики та можливості». Круглий стіл «Що я можу зробити для своєї громади?»

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
формулює судження на основі критеріїв, принципів та цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П] аналізує аргументацію та пояснює критерії її оцінювання [12 ГІО 4.2.2-1] обґрунтовує власні судження, висновки, оцінки [12 ГІО 4.2.2-2] доцільно застосовує поняттєвий апарат історії та соціальних наук [12 ГІО 4.3.1-1] оцінює історичні процеси за запропонованими/обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П] обирає тему дослідження, формулює проблемне завдання і визначає стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П] формулює гіпотезу дослідження та добирає джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П] узагальнює результати, формулює висновки та представляє результати дослідження		Диспут «Політика як професія чи громадянський обов'язок». <i>Творчі проекти</i> Розробка особистого маніфесту громадянської позиції. Дизайн проекту покращення життя у своїй громаді. Написання листа собі в майбутнє: «Яким громадянином /громадянкою я стану?». Створення інфографіки «Молодь і політика в Україні». <i>Рольові ігри та симуляції</i> Симуляція «Я — мер міста»: розв'язання місцевих проблем. Рольова гра «Переговори з інвесторами» для розвитку громади. Моделювання створення громадської організації. Симуляція кризового управління в громаді. <i>Медіаактивності</i> Створення відеопрезентації власного громадського проекту. Інтерв'ю з однокласниками про їхні громадянські плани. Створення проморолика «Чому варто цікавитися політикою?». Документування власного досвіду громадської діяльності.

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
[12 ГІО 4.3.2-3 П] оцінює власну громадянську позицію, стереотипи, упередження і чинники впливу на їх формування [12 ГІО 5.1.1-2 П] визначає відповідальність за свої дії [12 ГІО 5.1.2-1] характеризує зв'язки між глобальними, державними та місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П] аргументує потребу спільних дій на різних рівнях задля розв'язання глобальних проблем людства [12 ГІО 6.2.1-2 П] моделює варіанти власної участі у розв'язанні проблем державного і/чи глобального рівнів [12 ГІО 6.2.1-3 П] ініціює та/або долучається до активних дій задля розв'язання спільних проблем шкільної та місцевої громад [12 ГІО 6.2.1-4 П] висловлює аргументовану думку щодо різних аспектів громадсько-політичного життя в Україні та світі [12 ГІО 6.3.1-1]		<i>Дослідницькі активності</i> Форсайт-дослідження «Україна через 10 років очима молоді». Вивчення досвіду постконфліктної відбудови інших країн. Дослідження ролі технологій у майбутньому демократії. Аналіз глобальних трендів, що можуть вплинути на Україну. Мікродослідження: «Політичні настрої моїх ровесників». <i>Медіаактивності</i> Моделювання використання штучного інтелекту в державному управлінні. Аналіз можливостей blockchain-технологій для демократії. <i>Практичні активності</i> Ініціювання власного волонтерського проєкту. <i>Підсумкові портфоліо</i> Есе «Як курс політології змінив мене як громадянина». План особистого розвитку як активного громадянина. Відеопрезентація «Мої здобутки та плани на майбутнє».

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст курсу</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>
прогнозує розвиток історичних і суспільних явищ і процесів [12 ГІО 6.3.1-2] характеризує стан суспільства та прогнозує напрямки політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГІО 6.3.1-1 П] застосовує історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій та процесів [12 ГІО 6.3.1-2 П]		